

ВІДЕОБЛОГІНГ ЯК ФОРМА ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Осадча Л. В.

*кандидат філософських наук, доцент,
професор кафедри філософської антропології,
філософії культури та культурології*

*Навчально-науковий інститут філософії та освітньої політики
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

У XXI столітті культурні надбання більше не локалізуються виключно в музейних залах, архівах, концертних залах чи університетських аудиторіях. Вони активно заповнюють цифровий простір, чому сприяють глобальні технологічні тренди з перетворення складного програмного забезпечення на повсякденний робочий інструмент для пересічного користувача. Це сприяє як насиченню та тематичній фрагментації інформаційного поля, так і збагаченню візуально-естетичного досвіду користувачів, зростанню запиту на просвітницький контент та інформальну освіту. Одним із найефективніших цифрових інструментів для задоволення таких запитів став влогінг – відеоблогінг, який поєднує аудіовізуальний формат донесення інформації, персональну манеру розповіді та прямий контакт із глядачем.

Після розгортання повномасштабної війни росії проти України особливого значення набув вітчизняний культурний відео-блогінг, що в умовах екзистенційних загроз відіграє як публічно-освітню, так і символічну, меморіальну, соціально-адаптивну та ідентифікаційну роль. Блог – це не лише форма особистої комунікації, а й інструмент медіалізації культури, який впливає на сприйняття традицій, історії, ідентичності. Влогінг це наступний етап еволюції блогосфери, де текст доповнюється або замінюється візуальним рядом, голосом, монтажем, емоцією.

Блогосфера демократизує сферу публічних комунікацій та символічної політики, оскільки на рівні з офіційними каналами, учасниками влогосфери можуть бути й окремі особи, які створюють незалежний контент. У статті «Історико-культурна ретроспектива становлення блогів» Микола Бугайов наводить статистику: «За оцінками пошукової системи Technogati, кількість блогів подвоюється кожні п'ять з половиною місяців. Щодня в інтернеті з'являється приблизно 75 тисяч нових сторінок інтернет-щоденників, тобто в

середньому одна сторінка в секунду. Однак не більше половини оновлюють свої записи через три місяці з моменту початку їх створення. Близько 9 % блогів створюються автоматично, здебільшого як спам. Згідно з дослідженням Pew Internet Center, підлітки значно більше «блогалізовані», ніж дорослі жителі США. 19 % тинейджерів створили власні блоги, а 28 % постійно читають подібні сторінки у Всесвітній мережі. Для порівняння – блоги є в 7% повнолітніх американців, лише 27 % з них постійно читають чужі онлайн-щоденники. Свої блоги створюють також політики, зірки шоу-бізнесу» [1, с. 74].

Специфіка українського культурного влогінгу, особливо в умовах війни, характеризується зростанням якості та тематичної нюансованості пропонованого контенту, зокрема за рахунок зростання експертності авторів, учасників та академічних консультантів відео-проектів. Окремої уваги заслуговують такі учасники культурного тематичного поля, як «Культподкаст» (Kult: Podcast), «Твоя підпільна гуманітарка», «Ukrainer», «Грунт», «Історія без міфів», «Реальна історія» тощо.

Аналізуючи інформаційне поле українського YouTube можна виокремити кілька провідних тематичних напрямів культурного влогінгу:

- етнографічні влоги (Ukrainer, «Локальна історія», «Дивовижна Україна», «Україна Інкогніта», «Хаци»),
- історичні влоги («Історія без міфів», «Твоя підпільна гуманітарка», «Реальна історія»),
- мовні влоги (Мова – ДНК нації, «Вікторія Хмельницька» – персональний влог мовознавиці),
- влоги про мистецтво («Легідна естетизація», «Культуртригер», «ПанноРама»),
- книжкові влоги («Букля», «homadske.зміст», «Svitlo Bibliotek», «Книгарня Є», «Читомо», «Книжковий інсайт»),
- популярно-психологічні та просвітницькі влоги («Жовті кеди», «Це ніхто не буде дивитись», «ОнлайнТерапія», «Культурний Проект», «IdeaList.media» тощо)

Сьогодні влогери виконують роль неформальних культурних амбасадорів. Вони стають лідерами думок у сферах, які раніше були прерогативою академічного або офіційного культурного середовища. Завдяки персональному стилю сторітелінгу й репортажу, емоційній ширості і регулярній взаємодії з аудиторією вони формують живий інтерес глядачів до сфери актуальної культури, культурної спадщини. Ольга Михайлова з приводу тематичної та якісної сегментації блогосфери зазначає: «Слід погодитися, що зміст записів у блозі репрезентує культурний капітал автора, а кількість коментарів – форма репрезентації соціального капіталу, вираженого у символічній формі. При цьому більш коментованими, за численними спостереженнями,

виявляються записи публічної тематики, порівняно з записами приватної тематики» [2, с.137].

Блоги часто виконують функцію цифрових архівів. Наприклад, серії відео про лемківські співи, реконструкцію бойківських обрядів, мандрівки поліськими селами не лише інформують, а й документують маловідомі або зникаючі культурні практики. Важливо, що це збереження активне: воно поєднує традицію з новими інтерфейсами (меми, монтаж, кліпове мислення), роблячи формат доступним та зрозумілим для молоді. Разом з тим це формує ряд ризиків у формуванні історично правдивого та неупередженого сприйняття культурної спадщини України. Серед викликів культурного влогінгу можна виокремити наступні: спрощення чи фрагментарність інформації (деякі відео спрощують зміст, формуючи лише поверхневе уявлення про складні, неоднозначні культурні явища), комерціалізація (орієнтування на монетизацію від кількості переглядів іноді витісняє глибокий зміст, замінюючи його трендами), ризики некритичного аналізу джерел та викривлення фактів.

Попри ризики, влогінг має значний просвітницький потенціал та може виступати формою популяризації класичної академічної освіти. Зокрема цим пояснюється тенденція інституційної підтримки блогу – і влогосфери через гранти, проекти, цільові програми розвитку громадянської журналістики в Україні.

Відеоблогінг є потужним інструментом формування наративів культурної пам'яті, фіксування, демонстрації, популяризації матеріальної та нематеріальної культурної спадщини України. Провідною тенденцією українського культурного відеоблогінгу є зростання якості відеоконтенту завдяки долученню до його створення професійних медійних інституцій та представників українського академічного середовища.

Література:

1. Бугайов М. В. Історико-культурна ретроспектива становлення блогів. *Культура і сучасність: альманах*. 2021. № 1. С. 69-74
2. Михайлова Ольга. Блогосфера як інструмент соціокультурних трансформацій у сучасній Україні. *Наукові записки Інституту політичних та етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*, Випуск 4-5 (72-73), 2014. С. 130-141